

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ CÁN BỘ VÀ CÔNG TÁC CÁN BỘ

■ ThS. TRẦN MINH ĐỨC (*)

Cán bộ – theo Chủ tịch Hồ Chí Minh đó “là những người đem chính sách của Đảng, của Chính phủ giải thích cho dân chúng hiểu rõ và thi hành. Đồng thời đem tình hình của dân chúng báo cáo cho Đảng, cho Chính phủ hiểu rõ, để đặt chính sách cho đúng. Vì vậy, cán bộ là cái gốc của mọi công việc”⁽¹⁾, “muôn việc thành công hay thất bại, đều do cán bộ tốt hoặc kém”. Tức là, nếu có cán bộ tốt, cán bộ ngang tầm thì việc xây dựng đường lối sẽ đúng đắn và là điều kiện tiên quyết để đưa sự nghiệp cách mạng đi đến thắng lợi. Không có đội ngũ cán bộ tốt thì dù có đường lối chính sách đúng cũng khó có thể biến thành hiện thực được. Muốn biến đường lối thành hiện thực, cần phải có con người sử dụng lực lượng thực tiễn – đó là đội ngũ cán bộ cách mạng và cùng với quần chúng cách mạng, bằng sự mẫn cán của mình để đưa cách mạng đến thành công.

Trong công tác cán bộ, theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, cần chú ý trước hết đến việc đánh giá, tuyển chọn cán bộ, trong đó cần đặc biệt coi trọng vấn đề đạo đức cách mạng, bởi Đảng ta là đội tiên phong của giai cấp công nhân, đồng thời đại biểu cho quyền lợi của dân tộc. Vì vậy, người cán bộ cách mạng phải luôn lấy đạo đức làm gốc, nếu “không có đạo đức thì dù tài giỏi mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân”⁽²⁾, “mọi việc thành hay bại, chủ chốt là do cán bộ

có phẩm chất đạo đức cách mạng hay không”.

Ở mỗi giai đoạn nhất định của tiến trình cách mạng, quan niệm về phẩm chất đạo đức, tư cách của người cán bộ, đảng viên lại có những yêu cầu cụ thể. Song nhất quán và xuyên suốt trong tư tưởng Hồ Chí Minh thì, đó phải là những con người: nhân, nghĩa, trí, dũng, cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, dám xả thân cho cách mạng, đi tiên phong trong phong trào quần chúng, phải biết “làm việc”, biết “sửa đổi lối làm việc” và luôn luôn phải rèn luyện đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân, kiên quyết đấu tranh loại các căn bệnh như: bệnh địa phương chủ nghĩa, óc bè phái, óc hẹp hòi, lối làm việc bàn giấy, tính vô kỷ luật, ích kỷ, hủ hóa, bệnh tham lam, bệnh lười biếng, bệnh kiêu ngạo, bệnh hiếu danh... Đạo đức cách mạng, theo Chủ tịch Hồ Chí Minh là đạo đức hành động vì nhân dân, thể hiện bản lĩnh chính trị, phẩm chất cách mạng vững vàng, tự tin và dám chịu trách nhiệm trước bất kỳ khó khăn nào.

Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh yếu tố đạo đức – yếu tố gốc để tuyển dụng, lựa chọn cán bộ, song không bao giờ Người coi nhẹ tài năng, năng lực. Vị trí của cán bộ, là “cầu nối” giữa Đảng, Chính phủ với quần chúng, nhưng không phải là “vật mang”, là “dây dẫn”, là chuyển tải cơ học mà chính là con người có đủ tư chất, tài năng và đạo đức để làm việc đó. Bởi lẽ để có thể đem chính sách của Đảng và Chính phủ giải thích cho dân chúng hiểu rõ và thi hành, đòi hỏi

(*) Học viện Khoa học Quân sự

người cán bộ, công chức phải có một trình độ, trí tuệ nhất định. Nếu không, trong quá trình thực hiện nhiệm vụ, người cán bộ sẽ làm sai lệch tinh thần, nội dung của đường lối, chính sách và khi đó thì thật là nguy hiểm.

Việc truyền đạt, giải thích và triển khai thực hiện chính sách của Đảng và Nhà nước là một việc khó khăn; nhưng khó khăn và phức tạp hơn nhiều là nắm chắc được tình hình, tâm tư, nguyện vọng chính đáng của nhân dân, cũng như phản ánh được đúng thực chất của tình hình để làm căn cứ cho việc tham mưu, hoạch định chính sách. Công việc này đòi hỏi người cán bộ phải đạt tiêu chuẩn ở mức cao hơn để có thể tổng kết thực tiễn, khái quát, nâng lên thành lý luận. Chủ tịch Hồ Chí Minh đặt cán bộ ở vị trí có tính chất quyết định. Chính sách đúng đắn có thể không thu được kết quả nếu cán bộ làm sai, cán bộ yếu kém. Tức là, “khi đã có chính sách đúng, thì sự thành công hoặc thất bại của chính sách đó là nơi cách tổ chức công việc, nơi lựa chọn cán bộ và do nơi kiểm tra. Nếu ba điểm ấy sơ sài, thì chính sách đúng mấy cũng vô ích”⁽³⁾. Muốn tổ chức công việc tốt, phải có người cán bộ đạt tiêu chuẩn vừa có tài, vừa có đức.

Trong kiến quốc và xây dựng chủ nghĩa xã hội (CNXH), cán bộ nhất định phải có học thức; phải có văn hoá làm gốc, phải có nghề, thạo nghề. Cán bộ lãnh đạo ngành nào phải biết ngành đó, xây dựng CNXH không thể lãnh đạo chung chung được. Tức là, “cán bộ và đảng viên chẳng những thạo về chính trị mà còn phải giỏi về chuyên môn; không thể lãnh đạo chung chung... ra sức đào tạo thật nhiều cán bộ kỹ thuật, cán bộ quản lý cần thiết cho sản xuất phát triển, chỉ có như thế chúng ta mới xây dựng thắng lợi CNXH”⁽⁴⁾.

Chủ tịch Hồ Chí Minh coi đạo đức là gốc, là cái quan trọng nhất nhưng nó phải gắn với tài và tài phải có đức đảm bảo. Có đức mà không có tài thì làm việc gì cũng khó, còn có tài mà không có đức sẽ không làm được điều ích lợi cho đời, thậm chí còn có hại, sinh ra những thói

xấu. Người thường gọi đức và tài là “hồng” và “chuyên”, là chính trị và chuyên môn, chính trị là hồng, chuyên môn là xác. Cán bộ phải thạo chính trị, giỏi chuyên môn. Lãnh đạo việc gì, ngành nào phải am hiểu kỹ chuyên môn việc ấy, ngành ấy, có như vậy lãnh đạo mới có kết quả, mới tạo được nhất trí, đồng thuận.

Sau khi tuyển chọn được cán bộ rồi thì phải đào tạo, bồi dưỡng và bố trí, sử dụng tốt cán bộ để họ không ngừng trưởng thành và tiến bộ.

Đào tạo, bồi dưỡng cán bộ là việc làm không thể thiếu, trong đó phải đặc biệt coi trọng nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng cán bộ một cách toàn diện cả về nhận thức lý luận, chính trị, công tác xây dựng đảng, quản lý nhà nước, cả về rèn luyện phẩm chất, đạo đức, tác phong, lề lối làm việc, phương pháp công tác đối với cán bộ... theo yêu cầu của thực tiễn và phải đáp ứng yêu cầu đó. Người đã chỉ ra rằng: huấn luyện cán bộ là công việc gốc của Đảng. Phải tích cực đào tạo, huấn luyện cán bộ, giúp đỡ cho cán bộ đi học. Đảng đã giúp, cán bộ phải chịu khó học...

Trong tất cả các khâu của công tác cán bộ, việc bố trí, sử dụng cán bộ là khâu có ý nghĩa quyết định vì sử dụng cán bộ đúng sẽ phát huy được tài năng, góp phần thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ. Cho nên, “Phải khéo dùng cán bộ... phải khéo dùng người, sửa chữa những khuyết điểm cho họ, giúp đỡ ưu điểm của họ... biết tùy tài mà dùng người”⁽⁵⁾. Tức là, ở đời ai cũng có chỗ hay chỗ dở, như năm ngón tay trên một bàn tay cũng có ngón ngắn, ngón dài, ta phải dùng chỗ hay của người và giúp người chữa chỗ dở. Dùng người cũng như dùng gỗ. Người thợ khéo thì gỗ to gỗ nhỏ, thẳng, cong đều tùy từng chỗ mà dùng được. Vậy, thế nào là dùng cán bộ đúng? Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh thì “việc dùng nhân tài, ta không nên căn cứ vào những điều kiện quá khắt khe. Tài to ta dùng làm việc to, tài nhỏ ta cất làm việc nhỏ, ai có năng lực về việc gì, ta đặt ngay vào việc ấy. Biết dùng người như vậy, ta sẽ không lo gì thiếu cán bộ”⁽⁶⁾. Khi sử dụng cán bộ, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã cảnh

báo việc ham dùng người bà con, anh em quen biết, bầu bạn, cho họ là chắc chắn hơn người ngoài; ham dùng những kẻ khéo nịnh hót mình, mà chán ghét những người chính trực; ham dùng những người tính hợp với mình, mà tránh những người tính tình không hợp với mình... sẽ đưa đến thực tế là một số cơ quan, đơn vị khi cán bộ có sai phạm khuyết điểm, “làm bậy”, cũng cứ bao dung, che chở, khiến cho cán bộ ngày càng hư hỏng. Đối với những người tốt, người chính trực lẽ ra phải được cất nhắc, nhưng do không ưng ý với mình thì bới lông tìm vết để trả thù, hạ uy tín, tìm cách cô lập, dèm pha nói xấu...

Ngoài ra, trong công tác cán bộ phải biết khéo léo kết hợp các lứa tuổi không coi thường cán bộ trẻ, đồng thời biết phát huy và sử dụng kinh nghiệm của những cán bộ đi trước. Tức là, “Đảng ta phải khéo kết hợp cán bộ già với cán bộ trẻ. Không nên coi thường cán bộ trẻ... Còn cán bộ trẻ không được kiêu ngạo, phải khiêm tốn học hỏi các đồng chí già có kinh nghiệm”⁽⁷⁾. Cùng với đó, trong hoạt động thực tiễn luôn nảy nở rất nhiều nhân tài ngoài Đảng. “Chúng ta không được bỏ rơi họ, xa cách họ. Chúng ta phải thật thà đoàn kết với họ, nâng đỡ họ. Phải thân thiết với họ, gần gũi họ, đem tài năng của họ giúp ích vào công cuộc kháng chiến cứu nước, phải luôn tùy theo hoàn cảnh mà vẽ cho họ vẽ phương hướng công tác, để cho họ phát huy năng lực và sáng kiến của họ, phải cho họ điều kiện sinh sống đầy đủ mà làm việc”...

Tư tưởng Hồ Chí Minh về cán bộ và công tác cán bộ luôn giữ vai trò, vị trí trọng yếu, cấp thiết, là “cái gốc” và “công việc gốc” của Đảng qua các thời kỳ cách mạng. Đặc biệt, trong điều kiện hiện nay khi mà đội ngũ cán bộ nước ta có bước trưởng thành và tiến bộ về nhiều mặt, cùng với đó Đảng và Nhà nước đã thường xuyên thể chế hóa, cụ thể hóa nhiều chủ trương, quan điểm, giải pháp lớn về công tác cán bộ đề ra trong chiến lược cán bộ... Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đã đạt được, thì

công tác cán bộ và đội ngũ cán bộ hiện nay vẫn còn bộc lộ một số mặt yếu kém như: chính sách, môi trường làm việc của cán bộ chưa tạo động lực để khuyến khích, thu hút, phát huy năng lực, sự cống hiến của cán bộ, thiếu cán bộ lãnh đạo, quản lý giỏi, cán bộ đầu ngành, cán bộ có trình độ cao, có khả năng dự báo, xử lý tốt những vấn đề phức tạp nảy sinh. Tình trạng suy thoái về tư tưởng, chính trị, đạo đức, lối sống trong một bộ phận không nhỏ cán bộ diễn ra nghiêm trọng, kéo dài, làm giảm lòng tin của nhân dân đối với Đảng, với chế độ...

Chính vì vậy, đòi hỏi Đảng và Nhà nước phải thường xuyên tiến hành đổi mới công tác cán bộ, phải “xây dựng đội ngũ cán bộ có bản lĩnh chính trị vững vàng, phẩm chất và năng lực tốt, có cơ cấu phù hợp với Chiến lược phát triển kinh tế – xã hội và bảo vệ Tổ quốc, bảo đảm sự chuyển tiếp liên tục, vững vàng giữa các thế hệ cán bộ, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ của thời kỳ mới”⁽⁸⁾. Điều này thể hiện quyết tâm đổi mới của Đảng ta trong công tác cán bộ và để góp phần thực hiện thắng lợi mục tiêu đó của Đảng, đòi hỏi chúng ta phải không ngừng nghiên cứu học tập và vận dụng sáng tạo quan điểm, tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh về vấn đề cán bộ và công tác cán bộ, đây là kho tàng lý luận vô cùng quý báu đối với việc xây dựng đội ngũ cán bộ ngang tầm thời đại, đáp ứng nhiệm vụ cách mạng hiện nay □

Ghi chú:

(1) Hồ Chí Minh. Toàn tập, t.5. Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2000, tr.269.

(2), (3), (5) Hồ Chí Minh. Sđd., t.5, tr.252-253, tr.520, tr.274.

(4) Hồ Chí Minh. Sđd., t.10, tr.313.

(6) Hồ Chí Minh. Sđd., t.4, tr.39.

(7) Hồ Chí Minh. Sđd., t.12, tr.211.

(8) Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Hội nghị lần thứ chín Ban Chấp hành Trung ương Khoá X, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2009, tr.241.